

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek.

Zapolya-utca 1-ső szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólítások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAJER LAJOS.

Nagybeeskerek, 1909.

XXXVIII. évfolyam 48. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12
Negyedévre ——— 6
Egy óra ——— 2
— Egyes szám ára 8 fill.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Hétfő, márc. 1

A mezőgazdasági hitel.

— március 1.

Nap-nap után halljuk, hogy a magyar gazdaközönség megélhetésének, földbirtok viszonyainak és hitelének javításával is sürgősen foglalkozni kell. Most ezt célozza Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek az a törvényjavaslata, amely olyan helyen kívánja a magánbirtokok feldarabolását megengedni, ahol erre tényleg szükség van és csak olyan mértékű parcellázást engedélyez, amely a parcella birtokok vásárlóinak fennmaradását is biztosítja.

A következő lépésnek, amely egy egészséges magyar földbirtok-politika terén feltétlenül megteendő lesz, a mezőgazda egészségtelen hitelviszonyainak rendezéséből kell állnia. A magyar földbirtok eladósodásának mérve már olyan, hogy elérkeztünk abba a stádiumba, amidőn habozás nélkül hozzá kell látni a mezőgazdasági hitel rendezéséhez.

A statisztika bebizonyítja, hogy a magyar föld fele nem a gazdáé többé, hanem a hitelezőé, megmutatja, hogy ennek a nyomasztó adósságnak több mint kétharmada a földbirtokosokra nézve egészségtelen kölcsönökben fekszik. Ebből a két adatból világosan kitűnik, hogy a földhitelügy reformjának mire kell törekednie Magyarországon: a gazdára terhes drága és bizonytalan kölcsönöknek zálogleveles, fel nem mondható, amortizációs olcsóbb kölcsönökké való átalakítására.

Ennek a konverzióknak lehetősége azon fordul meg: tudunk-e olyan értékben és olyan mennyiségű záloglevelet elhelyezni, mint amily értékű közönséges jelzálogkölcsön terheli még a magyar földbirtokot becsértékének első feléig. Számszerűleg nem tudjuk ennek a tehernek nagyságát, de minél kevesebb lesz a konvertálandó teher, annál könnyebb fedezetre fog találni azok-

ban a pénzürtékekben, melyeknek záloglevelekben való elhelyezésével a magyar föld legelső fele értékéig megszabadulhatna drága és egészségtelen adósságtól. Egy milliárdnál is nagyobb az az alap, melynek biztonsága legcsekélyebb kockázat nélkül a magyar nemzeti állam egyik alappillérének, a magyar gazdaközönségnek megmentésére fel lehetne használni.

A másod- és harmad helyű betáblázott kölcsönök legjobban veszélyeztetik a gazda existenciáját drágaságuknál fogva. Az ideális megoldás tehát ott is az volna, ha ezeket a kölcsönöket is zálogleveles kölcsönökké lehetne átalakítani. Poroszországban ezt az akciót már gyakorlatilag meghonosították, de nálunk erre még nem vállalkozhatunk.

Mi az első lépést a hitelnek új forrásokkal és új alakzatokkal való gazdagításával tehetjük meg, így pl. a mezőgazdasági ingóságoknak, learatott termésnek, marhaállományoknak és gazdasági felszereléseknek kezizálogként való lekötésében, másfelől a nálunk annyira fejletlen személyi hitelnek kiépítésében.

A személyi hitel terén a vidéki takarékpénztárak sok száz millióra rugó betétálladéka a mezőgazdaság számára való felhasználása kívánatos volna és azért szükséges lenne, hogy a mezőgazdaságilag termelt tőkék a vidéki takarékpénztáraknak a hitelszövetkezetekkel való üzleti összeköttetése révén a mezőgazdaság közérdekének fokozására használtassanak. Ilyenformán azután a magyar mezőgazdaság jövője biztosítva volna. Remélhető, hogy a földmívelési miniszter törvényjavaslata hozzájárul ehhez a biztosításhoz, vagy legalább is hathatósan elő fogja mozdítani a jövő fejlődését.

A torontáli vörös-kereszt közgyűlése.

Nagybeeskerek, március 1.

Az Országos Vörös-Kereszt Egyesület torontálmegyei választmánya és nagybeeskereki fiókja tegnap délelőtt 11 órakor Botka Béla főispán elnöklésével rendes évi közgyűlést tartott a vármegyei főispáni kisternékben.

A közgyűlésen jelen voltak: Steinitzer Gézáné, dr. Mihálovics Ödönne, Jankó Ágoston, dr. Plechl Szilárd, Menezzer Lipót, Steinitzer Géza és Zitkovszky Béla.

Elnöklő főispán üdvözli a megjelenteket s a gyűlést megnyitja. Bejelenti, hogy a számvizsgáló-bizottság a múlt évi számadásokat felülvizsgálta s azokat teljesen rendben találta. A választmány vagyona 11.611 kor. 44 fillér. A gyűlés ezt tudomásul veszi s a számvizsgáló-bizottságnak, valamint a pénztárosnak a fölművelését megadja.

Ezután a tisztikar megválasztására került a sor. Harom évre újból megválasztották a következőket:

Elnök: Botka Béla

Társelnök: Botka Béláné.

Titkár: Zitkovszky Béla.

Pénztáros: Steinitzer Géza.

Orvos: dr. Plechl Szilárd.

Gondnok: Menezzer Lipót.

Számvizsgáló-bizottsági tagok: Franz J. L., Oldal Antal, Partilla Géza.

Választmányi tagok: Jankó Ágostonné, dr. Brajjer Lajosné, Demkó Pálné, Daniel Ferencné, Engel Amália, Engel Laura, Franz J. L.-né, dr. Grandjean Józsefné, Kupuszárovi Miklósné, Lucsics Miklósné, dr. Mihálovics Ödönne, Menezzer Lipótné, Napholz Ágostonné, Oldal Antalné, dr. Perisics Zoltánné, Mucsalov Ivánné, Steinitzer Gézáné, Steinhach Antalné, dr. Vinczehidy Ernőné, Weisz Izidorné, dr. Weiterschan Józsefné, Keresztes Aladárné, Neuschl Ferencné és dr. Mangold Samuné urnők, valamint Jankó Ágoston, Lowieser Imre, Grézlo János, Grandjean Ede, dr. Mangold Samu, Porozkay Béla, dr. Perisics Zoltán, Popovics-Pécsi Szilárd, dr. Vinczehidy Ernő, Weisz Izidor.

A gyűlés ezután dr. Mihálovics Ödönne és dr. Plechl Szilárd indítványára két helybeli szegénysorsu nő segélyezésére összesen 75 koronát szavazott meg.

Menezzer Lipót javasolja, hogy az egye-

A „TORONTÁL” tárcája.

A hős.

A vásáros tömegben egy öreg ember járkel. Szemöldökét szigorúan összevonja, de pillantása esdő és szomorú. Petyhüdt orcáinak sötét bőrét hófehér tüskék borítják. Katonaköpenyt visel, mellén több érem s a Szent György-kereszt lóg. Ballába helyén egy nehéz, ügyetlen falábat cipel, amely mélyen elmerült a hóba és kerek lyukakat vág bele.

Az állandó vásári vevők ennek a szürke, imbolygó alaknak látásánál elfordulnak, arcukat az aggodalom, elégedetlenség és unalom kifejezése tölti el. Az öreg elhalad mellettük s a parasztok szekerehez megy, akik a szomszédos falvakból jöttek a vásárra. Megáll a szekerek előtt s a komoly vásárló hangján kérdi:

— Jó libák ezek?

— Finom fajta! Nézzé csak meg jól... Csupa zsir!

A vén katona kezében méregeti a szárnyast, minden oldalról figyelmesen megszemléli, meg is szaglászza. Hirtelen azt mondja az eladónak:

— Látná csak egyszer Bulgáriában a ludakat! Olyan nagyok ott, mint a sertések...

— Hol mondja?

— Bulgáriában... a Balkán-hegység mögött... ott, ahol az orosz török háború folyt... Skobelev tábornok ur ő excellenciája volt a vezér...

— Igen... igen, hallottunk felőle, — felelt a paraszt — de hát látta azokat a ludakat?

— Látod ezt a keresztet? — folytatta a katona és rámutatott a mellén levő Szent György-keresztre — sajátkezűleg tűzte a mellémre!

A katona arca megremegett, szemei ragyognak és keskedt sapkáját kacéran igazítja fölülére.

— Strázsamester Migunow, hurrah! Sajátkezűleg bizony!

— Hát megveszi a ludat, bajtárs? — kérdezi közömbös arccal a paraszt.

Észrevette, hogy nem vásárló áll előtte és szemével jobb vevő után kutatott: nem is ügyelt többé a katonára, akinek lelkesedése fokozódott.

— Ivanovits, a kommandáns is... így szolt hozzám egy napon... Migunow... valószínűleg sas vagy!... És meg is csókolt...

— Ne állongjál itt, bajtárs... kotródj az utból, hiszen elzárod az utat vevőimtől! — felelt a libakereskedő s elküldi a katonát szekere mellől. Az öreg nem sértődött meg, csak szemei lesznek

bágyadtabbak, szemrehányóan tekint a parasztra, mélyen szemére huzza a sapkáját s eltávozik a szekértől. Körülötte sűrű-forog a tömeg, mindenki el van foglalva, ezerféle hang röpök a léghen. Tarka élet hullámköz a téren és a vén katona visszaemlékszik azokra a tivornyákra, amelyeket a hadjáratok alkalmával csaptak s visszaidézi emlékébe a tábori életet. Nagynehezen átvonszolja magát a nyüzsgő sokadalmon és keresi emberét, aki meghallgassa hadi élményeit, akinek elbeszélhetné, hogy miként sikerült magát Ja-Ságránál, a törököktől szorongatva, csapata élén kivágni... De nagyon szeretne beszélni élete legdicsebb napjáról, amikor tábornoka oly hősnek mondta!... De nem talált hallgatót, senki sem érdeklődik azok iránt a dolgok iránt, hogy hol és miképp vesztette el lábát s miért kapta a keresztet. Olyan elhagyatottnak érzi magát és ez a semmibevevés annyira sérti; nem szenvedheti ezeket az eladókat s vásárlókat. Sokszor nézett szemébe a halálnak és nem rettegett tőle, ezek pedig mind megrémülnek a halál látásától. Némiképp vigasztalja, hogy azok rosszabbak nálánál. Nekik nincs Szent György-keresztjük és soha sem lesz a mellükön, mert soha sem lehet belőlük hős.

Mindamellett nagyon szeretne valakire akadni, aki meghallgatná és akinek elmondhatná, hogy milyen vitéz volt a vén Migunow. Reggeltől estig, felig már meg is fagyva járkel

Müncheni „Salvator-sör” kapható ma és minden nap friss csapolás. Ezenkívül a „Szent István-sör” is állandóan csapon van.

213-x2

MARCOIN JENŐ kaszinó vendéglős.

sület az „Iskola-gyermekbarát” egyesületnek is szavaz-on meg némi segélyt.

Dr. Piechl Szilárd indítványára erre a célra 25 koronát szavaznak meg.

Megszavaztak továbbá a messinai földrengés áldozatai javára 100 koronát, az ajkai és resinai bányászerecséltenség áldozatainak pedig 50—50 koronát.

Botka Béla főispán ezután jelenti, hogy a vidéki fiókok számadása is beérkezett, fölvizsgáltatott és fölkéri Stenitzer Géza pénztáros, hogy a befolyt összegeket juttassa el a központba.

Elnök Botka Béla főispán tovább indítványozza, hogy az egyes intézetek szóliatassanak fel, hogy a betegek segélyezésére szánt összegeket ezentúl ne a kórháznak, hanem a vöröskereszt egyesületnek szavazzák meg, amely azokat a pénzüsségeket szintén a betegek segélyezésére fordítja. Bejelenti még, hogy a Torontálmegyei Takarékos és Hitelbank 50 kor. a Rudolf-alapnak, a Nagybecskerek Népbank pedig 20 koronát a fiók részére adományozott, mely adományokért a közgyűlés jegyzőkönyvében mond köszönetet. Sajnálattal konstatálja ezután, hogy az egyesület tagjainak száma évről-évre fogy, miért is feltérli az egyesülethez tartozókat, hogy tőlük telhetőleg igyekezzenek új tagokat gyűjteni.

Most következett a nagybecskerek fiók közgyűlése, amelyen a pénztáros jelentette, hogy a fiók vagyona 5712 kor. A számadásokat és a pénztári jelentést a közgyűlés tudomásul vette.

Az elnök főispán ezután a következőket ajánlja új tagokul való fölvételre: Szabó Béláné, Struss Szerafinné, Mucsalov Iván és neje, dr. Miloss Aurelné, Grézo János és neje, dr. Eibeschütz Miksáné, Jemrics Istvánné és Binder Viktorné.

Miután az új tagokat fölvették s a jegyzőkönyv hitelesítésével megbízták Steinitzer Gézánt és Mencer Lipót, ezzel a közgyűlés véget ért.

HIREK.

Tájékoztató.

A kultur-egyesület nagybecskerek munkás-gimnáziuma március havi előadásainak sorrendje a következő: Március 3. 8—9-ig Elektrotechnika, 9—10-ig Gazdasági földrajz.

Március 5. 8—9-ig Történelem, 9—10-ig Vegytan.

Március 10. 8—9-ig Iparművészet, 9—10-ig Magyar irodalom.

Március 12. 8—9-ig Iparművészet, 9—10-ig Gazdasági földrajz.

Március 17. 8—9-ig Elektrotechnika, 9—10-ig Iparművészet.

Március 19. 8—9-ig Történelem, 9—10-ig Vegytan.

Március 24. 8—9-ig Iparművészet, 9—10-ig Elektrotechnika.

Március 26. 8—10-ig Vegytan.

Március 31. 8—10-ig Elektrotechnika.

Március 8. Közigazgatási bizottság ülése

— **Athelyezés.** A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter dr. Kovács Károly pancsovai áll. főgimnáziumi tanárt a temesvári állami főreáliskolához, Papp János pancsovai főgimnáziumi tanárt pedig a fogarasi állami gimnáziumhoz helyezte át.

a vásárban s csak az a vágy sarkalja, hogy elményeit elmondhassa. Már többször belefogott elbeszélésébe, de soha sem tudott a végére jutni. Senki sem akar hőstetteiről hallani. A vén Migunow érzi, hogy ő már fölösleges a földön: senkinek sincs már rá szüksége, mindenki megfeledkezett már róla. Mély keserűség fogta el az embereket ellen. Benső dühtől telve jár-kele, megöldösi a szembe jövőket, látszólag szándék nélkül, tényleg azonban szándékosan, ez legalább könnyít a lelkén.

Időközönként betér a kocsmába a gazda és pincér ellenséges és gunyos módon fogadják. Bosszankodnak már a vendég miatt. Amíg csak hi nem bosszantják, egyik asztaltól a másikhoz megy és keres egy hallgatót. Ha talál egy olyat, — ah! — akkor rögtön megváltozik az öreg hangulata; beszéde szapora lesz, szeméi föléslannak, arca a büszkeségtől megdagad s mintegy utánozva az agyuk dörgését, hangos szóval kiáltja a vezényszókat. Kacagnak rajta, de ő nem hall semmit, mert hiszen ő lélekben olyan távol messze van innen, ezektől az emberektől, — messze... a Balkán hegyeségei mögött, ahol itta vérét a föld, ahol lelke egykor lángban égett, ahol igazi célját látta életének... Melegedni akar ennek a multnak tüzenél és mindig jobban szítja azt a lángot.

— Katona uram! Takarodjék már, hiszen elalatt már bennünket unalmas mondásaival!

A pincér kikergeti... Ő meg fölkel és falával hangosan topogva elhagyja a termet, míg szíve hevesen dobog a föltamadi emlékek hatása alatt. Egy madárkereskedőnél lakik. Ha hazaér, bemászik szűk, de meleg vackába és ha ezen a napon sem sikerült hőstetteit végig elbeszélni, ott dörmögi magában:

— Sátán fiai... bizony nem ártott volna nekik, ezeknek az ördög-atyafiaknak, ha meghallgattak volna...
Maxim Gorkij.

— **Iparülés.** Nagybecskerek város tanácsa mint iparhatóság ma délelőtt ülést tartott, melyen a következők nyertek iparengedélyt: Reinitz József kereskedelmi ügynökségre és Deusch Dávid bórkereskedésre.

— **A szabad liceumból.** A tegnapi liceális előadás tárgyának fontosságát nemcsak az tanúsítja, hogy a termet a hallgatóság zsúfolásig megtöltötte, dacára annak, hogy intézkedés történt a tekintetben, hogy gyermekek és fiatalabb tanulók be ne tölthessenek, hanem főleg az igazolta az előadás tárgyának fontosságát, hogy a hatóságok fejei is jelen voltak az előadáson. Így ott láttuk Botka Béla főispánt, Jankó Ágoston alispánt, dr. Perisics Zoltán polgármestert, dr. Váraday Imre orsz. képviselőt, Strosz Béla v. főjegyzőt, dr. Kovács Rókus és Czenger Nándor kir. ügyészeket és még sok más előkelőséget, kik mind feszült figyelemmel hallgatták Fialowski Béla dr. előadását, mely annál érdekesebb volt, mert ő maga is több ideig gyermekmenhely kebelében működött, másrészt orvosi gyakorlatából merített példákkal igazolta a gyermekvédelem szükségességét. Az előadás érdekességét emelte, hogy annak befejeztével a gyermekvédelemre vonatkozó vetített képeket mutattak be. Dr. Fialowski kiemelte azt is, hogy Nagybecskerek városa és különösen Torontálmegye némi nagy kontingensét nyújtja a szomszédos temesvári és szegedi gyermekmenhely gyermekanyagának és másrészt Torontálmegyében amugy is 10 olyan község van, melyekben összesen mintegy 800 lelem van elhelyezve, ennél fogva célszerűnek vélné aziránt lépéseket tenni, hogy az állam Nagybecskereken is létesítsen gyermekmenhelyet. Erre a törvény értelmében jogos igénye is van, mert a gyermekmenhelyi gyermekanyag megvan. Nagybecskerek városa az ő számos humánus intézményével a törvényben kívánt mérvben kellőleg támogatni képes volna. Végül felhívta dr. Fialowski a hallgatóságot, hogy az ügyet kiki magáévé tegye és előmozdítani igyekezzék. A mindvégig figyelemmel hallgatott nagyérdékű előadást a közönség élénk tetszéssel fogadta és zajos tapsal honorálta a jeles előadót.

— **A nagybecskerek tanonc-otthon köréből.** A nagybecskerek tanonc-otthon tegnapi összejövetele alkalmával Baaden Károly áll. el. isk. igazgató „A télen alvó állatokról” tartott rendkívül érdekes előadást. Az előadó a sablonos leírásoktól eltérően élénk és megkapó színekben esetelte az állatok életét a föld fölött, a föld belsejében és a vízben. Előadását több ízben egészséges humorral fűszerezte. Az előadással kapcsolatosan az otthon vezetője röviden felhívta az ifjúság figyelmét a tanulságos leírásokra és az olyanok olvasását figyelmebe ajánlotta, egyben az előadónak az otthon nevében halás köszönetet mondott.

— **Március.** A hosszú és makacs kemény tél után végre talán elérkeztünk a határköhöz. Ma ránk köszöntött a tavasz első hónapja: március s bár kint még hó borítja a földeket s metsző hideg szél fu, de valamt már engedett zordságából a tél s a deli napugárnak nem tud ellentállani a fagy és a hideg. Olvad a hó, olvadnak a jégcsapok mindenfelé s így reményünk van arra, hogy március meghozza a várva-várt tavaszt. Ezt a reményt nyújtja a jeles magyar időjós Meteor is, amikor legújabb jelentésében ezeket írja március hónapról:

Márciusban a 6-ik csomópont még zavarólag fog hatni a meginduló tavaszi időjárásra, de hatáskörét követőleg a tavasziasabb enyhe idő fejlik ki s tart a 16-iki csomópontig elég allandóan, amely csomópont hatáskörében változóbb, majd 21 körül a csapadékosabb időjárás érvényesül, hol a 22-iki csomópont még a hidegebb jellegű fejt ki, melynek hatáskörét követőleg változó időt kapunk ugyan, de enyhébb alapszínezetben, amelyekből kifolyólag, ha nem is lesz egészen tavaszi hónapunk, de legalább 2-dik és 3-dik negyede megmutatja nekünk a tavaszt, különösen kitorések esetére, szép tavaszi napokat ígér március a közép része.

— **Jászi Oszkár Nagybecskereken.** Mint már említettük, Jászi Oszkár, a kiváló szociológus március hó folyamán Nagybecskerekre jön s itt társadalomtudományi előadást tart. Az előadás március 13-án szombaton esti 9 órakor lesz a Lloyd-társulat nagytermében s az előadáson, amely teljesen díjtalan, mindenkit szívesen látnak.

— **Farkasok Gyéren.** Mint Gyérről jelentik, ott a napokban egy farkast leltek s állítólag nagy csoporból sikerült ezt az egyet leteríteni. Már évek óta nem mutatkoztak nálunk ezek a

fenevadak, de nem esoda, hogy az idei hosszú s szigorú télen rejtekeikből előkerülnek. A farkasokra most folyik a vadászás.

— **Az országos vásár.** Tegnapi volt a februári országos vásár utolsó napja: a kirakó-vásár. A rossz időben azonban alig lehetett szó vásárról s vásáros és közönség egyaránt kevés vonult föl, úgy hogy az idei vásárban bizony semmi köszönet sem volt.

— **Kiugrott a robogó vonatból.** Temesvárról írják: Rovott multu gőzöszevő híreben áll Ozorovszky János 21 éves temesvári illetőségű pincér, aki már számtalan ízben volt büntetve és legutóbb is nyomozta a hatóság, mert az a gyanu merült fel ellene, hogy része lett volna a vingai rablógyilkosságban. A megrögzött bűnöst két nap előtt sikerült Szabadkán elfogni és utnak is indították Temesvár felé. A vakmerő tolvaj azonban Horgos állomás előtt leugrott a robogó vonatról és sikerült megszöknie. Tegnapi azonban ismét elfogták Szegeden és láncok között hozták Temesvárra, ahonnan Vingára szállítják.

Törvényték.

Visszaélések a nagybecskerek szerb takarékpénztárnál.

— Saját tudósítónktól. —

Az ítélet.

Három napi feszült érdeklődés mellett folyt tárgyalás után szombaton este meghozta az ítéletet a törvényték a nagybecskerek szerb takarékpénztárnál és hitközségénél történt sikasztás ügyében s a bíróság Gligorijevityet, Turinszkít és Radivolyevicsét bűnösnek találván, mindhármat elítélte.

A szombati nap délutánját a védőbeszédék töltötték el s este 6 órakor hirdették ki az ítéletet.

A védőbeszédék.

A védők közül először dr. Kardos Samu, Radivolyevics és Gligorijevity védője mondotta el védőbeszédét. Radivolyevicsre vonatkozólag hangoztatja, hogy bár Radivolyevics teljes beismerésben van s bűnösnek érezte magát a váddal szemben és felfogása szerint mindennek dacára kizártnak tartja, hogy Radivolyevics ellen vádat lehessen emelni, mert a takarékpénztár részéről nem adtak be joghatályos vádindítványt, enélkül pedig nem is lehet ellene vádat emelni. Igaz ugyan, hogy egyik részvényes nevében érkezett feljelentés, de a törvények úgy intézkednek, hogy a részvénytársaságot mindig az igazgatóság képviseli, minthogy pedig az igazgatóság nem emelt vádat, mert Radivolyevics garanciát adott, ennek következtében kéri védelemmel szemben a bűnvádi eljárás beszüntetését. Ha azonban a törvényték ezt nem veszi figyelembe, úgy enyhítő körülményként kéri beszámítani a büntetlen előéletet, különösen pedig azt, hogy a teljes kár megtérült. Ezen enyhítő körülmények alapján kéri a 92-ik szakasz figyelembe vételét is. Gligorijevity ügyével foglalkozva, azt mondja, hogy ebben a meglehetősen bonyolult perben mindenki vizsgált, csak éppen az arra hivatott közegek nem. Éppen ezért tartotta volna fontosnak, ha a törvényték új bírói szakértői-szemlélet rendelt volna el. A szakértők véleményét ő maga is mint teljesen megbízhatót fogadná el, így azonban be kell vallania, hogy védőügyvéd létere sem látja egészen tisztán a bűnygynek a számadatokra vonatkozó részét. A magánokirathamisításra vonatkozó vádat teljesen indokolatlannak tartja, mely állítását kuriai döntvényekkel igyekszik bebizonyítani. Nyomatékos enyhítő körülményként itt is a büntetlen előéletet, a rossz ellenőrzést, a vádott nagy családját kívánja figyelembe vétetni. Itt is az enyhítőszakasz alkalmazását kéri.

Dr. Eibeschütz Miksa, mint Turinszki Tivadar védője, mindjárt beszéde legelején utal arra, hogy a bűnper előkészítése nagymértékben hiányos volt. A könyvvizsgálóat csupa olyan emberek végezték, akiknek a becsületességében ugyan pillanatig sem kételkedik, de akik a könyvek pontos átvizsgálásához nem igen értettek s akiknek a jelentését ennél fogva nem tartja teljesen megbízhatónak. Ugy mint védőtársa, ő is szükségesnek tartotta volna az új bírói szemle megtartását, amely esetleg az egész ügynek más fordulatot adhatott volna. Bizonyítani igyekszik ezután azt, hogy Turinszki teljesen Gligorijevity befolyása alatt állott s ha vétkezett, úgy a terhére rótt bűncselekményt ezen befolyás alatt követte el. A büntetés kiszabásánál enyhítő körülményként kéri figyelembe venni a vádott büntetlen előéletét, nagy családját és beteg voltát. Az enyhítő szakasz figyelembevételével a lehető legenyhébb büntetés kiszabását kéri.

Az ítélet.

A vád- és védőbeszédék elhangzása után a bíróság tanácskozára vonult vissza s Junker

János elnök délután 6 órakor hirdette ki a törvényszék ítéletét, amely szerint a törvényszék Gligorijevity Jánost sikkasztás és okirathamisítás miatt két évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre, Turinszki Tivadart sikkasztás miatt, mint tettest és bűnsegédet, nemkülönbön okirathamisítás miatt szintén két évi fegyházra és öt évi hivatalvesztésre és Radivolyevics Milolyubot pedig sikkasztás büntette miatt 8 havi börtönrre ítélte. Kötelezte őket a perköltségek megtérítésére, azonfelül pedig Gligorijevityt és Turinszkit a sikkasztott összegek visszafizetésére. A törvényszék Turinszkinak a vizsgálati fogsággal 7 hónapot becsámít.

A kir. ügyész Radivolyevics ítéletében megnyugszik, ellenben Turinszki és Gligorijevity ítélete ellen súlyosbításért felelbezik.

A védők, valamint a vádlottak szintén felelbezik.

Dr. Kovács Rókus kir. ügyész indítványozza, hogy Turinszki továbbra is fogva maradjon, nemkülönbön azt, hogy Gligorijevity azonnal letartóztassék.

A védők kérelmére az összes vádlottak az ítélet jogerőre való emelkedéséig ideiglenesen szabadlábra helyeztetnek s ezzel a törvényszéki tárgyalás véget ért.

TÁVIRATOK

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, márc. 1. (A „Torontál” ered. távirata.) A képviselőházban ma az a furcsaság történt, hogy nem lehetett az ülést megnyitni, mert — nem volt elnök. A képviselők nagynehezen összegyűltek nehányan, de se Justhnak, se Rakovszkynak, se Náwaynak nyoma se volt. Közben kiderült, hogy Náway súlyos beteg, azért nincs jelen, Rakovszky István Bécsben van, Justh Gyula pedig szintén otthon maradt, mert gyöngékedett. Mulatságos zűrzavar keletkezett, amire végre a miniszterelnök elküldött Justhert, hogy ha csak lehet, jöjjön elnökölni. Justh erre be is jött, de most már nem volt rá okvetlenül szükség, mert Bécsből hazaérkezett Rakovszky s így ő ülhetett az elnöki székbe, amire azután 11 óra tájban megnyitották az ülést. Egyebekben pedig pótolták a honatyák az elmulasztott időt, mert ma elintézték vagy tizenhárom szakaszt a házadóból.

Miután Rakovszky István 11 óra tájban megnyitotta az ülést, rögtön rátertek a házadójavaslatra s a 28., 29., 30-ik szakaszokat vita nélkül elfogadták.

A többi szakaszoknál volt egy kis vita s többen módosításokat is adtak be. Felszóltak Wekerle Sándor miniszterelnök, Bródy Ernő, Keller István, Polónyi Géza s a negyvenedik szakaszig letárgyalták a javaslatot. A beadott módosításokat a miniszterelnök nem fogadta el s így a Ház sem, ennél fogva a letárgyalt szakaszokat változatlanul fogadták el.

Azután a vita folytatását holnapra halasztották.

— A főrendiház ülése. —

Budapest, március 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ma délután a főrendiház szintén tart ülést, amelyen az ujoncjavaslatokat tárgyalja. Az ülésen felszólt Tisza István gróf is, aki a külpolitikai helyzetre való tekintettel az ujoncjavaslatok elfogadását ajánlja.

A politikai helyzet.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, március 1. (A „Torontál” ered. távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, Wekerle Sándor miniszterelnök, aki szombaton este odaérkezett, tegnap dél-

előtt 10 órakor meglátogatta Schönaich báró hadügyminisztert, akivel hosszabb ideig tanácskozott.

Déli 12 órakor Wekerle Sándor a királyhoz ment, aki külön kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök a kihallgatáson az általános politikai helyzetről tett jelentést az uralkodónak.

Megelőzőleg a miniszterelnök részt vett a közös miniszteri tanácskozáson, délután pedig visszautazott Budapestre.

Közös miniszteri tanácskozás.

Budapest, március 1. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Bécsből sürgönyzik, tegnap délelőtt Aehrenthal báró közös külügyminiszter elnöklésével közös minisztertanács volt, amelyen részt vett Wekerle Sándor miniszterelnök, Bienert osztrák miniszterelnök, Darányi Ignác magyar földmívelési, Weiskirchner osztrák kereskedelmi miniszter és Sztéryényi József államtitkár. A tanácskozás tárgyat egyrészt a külügyi helyzet, másrészt a Romániával kötendő kereskedelmi szerződésünk perfektuálása képezte.

A bankkérdés.

Budapest, március 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgönyzik, a bankszabdalom megújításának ügyében a szakreferensek között ma kezdődtek meg ott az érdemleges tárgyalások, amelyeket majd Budapestén fognak befejezni.

Ami a bankkrisist illeti, erre nézve a függetlenségi párt hivatalos közlönye ezeket írja: Tudvalevő dolog, hogy a kormánynak meghatározott álláspontja van a bankügyben. Emellett az álláspont mellett az egész kormány szolidárisan és erélyesen áll. Ezt Kossuth Ferenc minapi beszédében világosan kijelentette. Miután ez az álláspont a függetlenségi párt fölfogásával is megegyezik és azt az alkotmánypárt magáévá teszi vezéréivel együtt, ennél fogva a koalíciós pártok közt való teljes egyetértésnek demonstrálására van inkább szükség, semmint arra, hogy e pártok közt differenciák keressenek vagy támasztassanak.

A horvát helyzet.

Szeged, március 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Rauch Pál báró, horvát bán ma délelőtt hosszabb ideig tanácskozott a horvát állapotok dolgában Wekerle Sándor miniszterelnökkel és Josipovich Imre horvát miniszterrel. Ma este a bán Bécsbe utazik s holnap kihallgatásra megy a királyhoz, azonkívül Aehrenthal báró külügyminiszterrel tanácskozik.

A trónörökös rosszullete.

Budapest, március 1. (A „Torontál” eredeti táv.) Mint Salzburgból sürgönyzik, Ferenc Ferdinánd trónörökös, aki tegnap este megjelent az ottani színház előadásain, előadás közben hirtelen rosszul lett, úgy hogy haza kellett mennie. A trónörökös rosszullete azonban csak muló.

A keleti események.

Budapest, március 1. (A „Torontál” eredeti táv.) Forgách gróf belgrádi követünk Belgrádba visszatérteben Budapestén Wekerle Sándor miniszterelnökkel tanácskozik s azután tér vissza Belgrádba.

Budapest, március 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsi jelentés szerint Bienert osztrák miniszterelnök egy beszélgetés során kijelentette, hogy a politikai helyzet ma sokkal kedvezőbb, mint tizennégy nappal ezelőtt.

Budapest, márc. 1. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londoni jelentések konstatálják, hogy ma már valószínűnek lehet tekinteni, hogy a háboru veszedelme elmúlt.

Náway alelnök betegsége.

Budapest, márc. 1. (A „Torontál” ered. távirata.) Náway Alajos, a képviselőház alelnöke súlyos

beteg fekszik. Náway vakbélgyuladást kapott s ma megoperálták. Az operáció szerencsésen sikerült.

A Nemzeti Társaskör közgyűlése.

Budapest, márc. 1. (A „Torontál” ered. távirata.) A Nemzeti Társaskör tegnap tartotta közgyűlését Hieronymi Károly elnöklésével. A gyűlésen igazgatóknak megválasztották Csáky Albin grófot, Lukács Lászlót és Serényi Béla grófot.

Határidő-üzlet.

Budapest, márc. 1. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (április)	26.88
Buza (októberre)	22.52
Rozs (áprilisra)	20.86
Zab (áprilisra)	17.60
Tengeri (áprilisra)	14.82

Közgazdaság.

□ Piros-tarka tenyészbika-vásár Zombolyán.

A torontálmegyei gazdasági egyesület ez évi február hó 28-án díjazással egybekötött tenyészbika-vásárt tartott Zombolyán. Ezen vásárnak rendezésénél az a cél lébegett az egyesület vezetősége előtt, hogy a kisebb birtokosoknak is alkalmat adjon gondtal felszerelt tenyészbikáiknak az értékesítésére, másrészt pedig, hogy a községeknek és magántenyésztőknek módot nyújtson apaállataiknak beszerzésére. A tenyészbika-vásár minden tekintetben kiválóan sikerült. Felhajtva lett összesen 197 darab tenyészbika, melyekből eladva lett 110 darab, összesen mintegy 55 ezer korona értékben. És ez az összeg majdnem kizárólagosan kiscgazdák zsebeibe került. A vásár díjazással is egybe volt kapcsolva. Ugy a vásárt, mint a díjazást délelőtt 9 órakor nyitotta meg Csekonics Endre grófnak, a torontálmegyei gazdasági egyesület elnökének képviselőjében Bezuk Lajos, kit megérkezése alkalmával a zombolyai gazdakör elnöke üdvözölt, rendkívül nagyszámú közönség jelenlétében, melynek tagjai sorában ott láttuk: Kriszt Frigyes jószágigazgatót, Sierban János kincstári jószágigazgatót, Sierban Viktor, Bagary Kálmán, Gáspár Ernő állattenyésztési felügyelőket, Horváth Zoltán főszolgabíró, Steingaszner Emil, Telesky Kristóf, Löwy Zsigmondot, Kaufmann Istvánt, Petrács Györgyöt, Sancház János főszolgabíró (Temesmegye), Büchlein Mihály dettai földbirtokost stb. Megnyitás után rögtön kezdetét vette a bíráló-bizottság működése, melynek tagjai voltak: Bezuk Lajos elnök, Bezuk István, Marton Andor, Telesky József, Vuchetich István, Scharf Jenő, Oszely Zoltán főállatorvos, Koch János, Hüpfel Mihály, Hackbeil Mihály, Lauter Miklós, Schrunck János, Mixich Vince Stevin, Kiekner József, Higl Miklós, Schubert Miklós, Hammony Miklós, Weber Mátyas. A díjakat déli 12 órakor osztották ki, a vásárlás pedig délután 1—2 óra között ért véget.

Közgyűlések.

Március 4. Az ujszentiváni tej- és más élelmiszeket értékesítő szövetkezet közgyűlése.
Március 7. A nagybecskereki kaszinó-társulat közgyűlése.
Március 7. A szerbárdányi szerb földmívelők szövetkezetének közgyűlése.
Március 7. A nemetszárcsai takarékp. mint r.-t. közgyűlése.
Március 7. A toráki hitelszövetkezet közgyűlése.
Március 11. A felsőtorontáli armentesítő- és belviszabályozó társulat közgyűlése.
Március 14. A torontálszécsányi hitelszövet. közgyűlése.
Március 18. A kiszombori segély-egylet és hitelszövetkezet közgyűlése.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

MÉRLEGKÉPES

KÖNYVELŐ

elvállal olcsó díjazás mellett délutáni és esti órákra könyvelést és irodai munkákat.

Bővebb felvilágosítással e lap kiadóhivatala szolgál.

113/1909 tkvi sz.

215-1.1

Árverési hirdetmény és feltételek.

A nagybecskereki kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Stöber Mihály mint Wasserab Paulina engedményese nagybecskereki lakos végrehajthatónak Stepanov Pánta szerbeleméri lakos végrehajthatást szenvedő elleni 216 korona tökékövetelés s jár. iránti ügyében az árverést elrendelte.

Ennek folytán a nagybecskereki kir. törvényszék területén levő Szerbelemér község 1504. számú tkvben A. I. 1. sorsz. alatt felvett 256., 257. hrsz. 108. öi. sz. ház 1200 □-öl területű beltelekkel 1082 kor. kikiáltási árban **1909. évi márc. 23-ik (huszonhárom) napjának d. e. 10 órájkor** Szerbelemér község házában megartandó nyilvános árverésen a következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felül ígéretet senki sem tenne, az árverésre kifizetőt birtok a megállapított kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ ánál, vagyis 721 kor. 33 fill.-nél alacsonyabb áron az árverésen el nem adható. Ha a kikiáltási ár fokozatos leszállítása következtében a legalacsonyabb árt elérő ígéret nem tétetik, a kiküldött az árverést felfüggeszti.

2. Árverezni kívánók, kivéve a kincstárt, mint árverelő bánatpénzt letenni nem kötelesek. Nem kötelesek bánatpénzt letenni az 1889:XXX. t. cikk 10. §-ának második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1898:XXIII. t. cikk alapján alakult Központi Hitelszövetkezet, a javukra zálogjoggal megterhelt ingatlan elárverezésénél. Abban az esetben, amelyben az árverelő a törvény értelmében a bánatpénzt elveszti, az e szakasz szerint a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a tkvi hatóság felhívásának kézhez vételétől 8 nap alatt a bánatpénznek megfelelő összeget bírói letétbe helyezni köteles, tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át, vagyis 108 korona 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. ig. miniszteri rendelet 8. §-ában jelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881:LX.t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni és a vevő köteles nyomban a kikiáltási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi %-áig kiegészíteni. Ha ennek a kötelezettségének eleget nem tesz, ígérete figyelmen kívül marad és az árverésben, melyet haladéktalanul folytatni kell, részt nem vehet. Ha az árverés folytatásában senki sem tesz újabb ígéretet, előbb azonban más is árverelt, az ingatlant az által, illetőleg több ily árverelő közül a legtöbbet ígérő által megvettnek kell kijelenteni. Ha ez az ígéret a kikiáltási árt meghaladja, az előbbi bekezdés szabályait kell alkalmazni.

Az 1908. évi XLI. t.-c. 21. §. szerint a bánatpénz letétele alól felmentett árverelő a bánatpénz kiegészítésének megfelelő összegét sem köteles letenni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. törvényszék tkvi irattárában és Szerbelemér község házában megtekinthetők.

Nagybecskerek, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál, 1909. évi január hó 8. napján.

Rektorisz,
kir. törvényszéki bír.

HIRDETÉSEK
FELVÉTELEK A
„TORONTÁL“
KIADÓHIVATALÁBAN

AZ ÉN **BOLTOM**

valóságos lexikonja mindannak, ami kiváló ebben a szakmában.

ERCZEGAN Tivadar fűszer és csemege
különlegességek. 202-8.4
Nagybecskerek.

Meghívó.

A Nagybecskerek-vidéki gözeke-szövetkezet **f. évi márc. hó 18-án d. e. 10 órakor** a Torontálmegyei Központi Hitelszövetkezet hivatalos helyiségében

IV. rendes közgyűlését

tartja, melyre a tagok az alapszabályok 9. §-a értelmében ezennel meghívattak.

Napirend.

1. Két hitelesítő választása.
2. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
3. Zárszámadások megvizsgálása és a felmentvény megadása.
4. Mérleg megállapítása.
5. A mutatózó veszteség fedezésére vonatkozó rendelkezés.
6. Öt igazgatósági tag választása.
7. Három felügyelő-bizottsági tag és egy póttag választása.
8. Netáni indítványok.

1908. évi december 31-én a tagok száma 10, üzletrészeinek száma 1015, az év folyamán sem be, sem kilépés nem fordult elő.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet helyiségében mindenki által megtekinthető.

Nagybecskerek, 1909. évi márc. 1.

216-1.1

Az igazgatóság.

Magyar tenyészbika eladás.

Polakovits Mátyás rudnai gazdaságában 16 darab 2 éves, hágóképes, mezőhegyesi bikák után tenyésztett igen szép tenyészbika eladó. Kérdezősködések esetleg telefonilag is

Tisztartóshoz Rudna intézendők.

210-5.2

115/1909. sz.

Szerbaradác község előljáróságától.

Pályázati hirdetmény.

A község tulajdonát képező szivattyugépnél alkalmazott **gépész állás** lemondás folytán üresedésbe jött.

Felhívattak mindazon vizsgázott gépészek, kik ezen évnegyedenként utólagosan fizetendő 400 kor. évi díjazással járó állást elnyerni óhajtják, hogy a kellőleg felszerelt kérvényeiket, az eddigi alkalmaztatásukat és magaviseletüket igazoló bizonylat kapcsán alólírott előljáróshoz ez évi **március 6-ig** adják be.

Az alkalmazásra vonatkozó többi feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szerbaradác, 1909. évi február 21.

207-3.2

Az előljáróság.

1520/1909. sz.

A törökbecsei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye törökbecsei járásának székhelyét képező Törökbecse községben elhalálozás folytán megüresedett községi **orvosi állásra** pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1885:I. t.-cikk 9. §-a, illetve az 1876:XIV. t.-c. 145. §. és az 1908:XXXVIII. t.-c. 7. §-a értelmében kellően felszerelt s eddigi alkalmaztatásukat is feltűntető, a jelenleg községlátásban állók pedig közvetlen felettes hatóságuk által lattamozott és igazolt működési bizonyítvánnyal ellátott kérvényüket **f. évi március 21-ig** hozzám terjesszék be.

A később érkező, avagy nem kellően felszerelt kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

A választást később meghatározandó napon fogom megtartani.

A községi orvos javadalmazása az 1908:XXXVIII. t.-c. 10. §-a értelmében 1600 kor. évi fizetés s ötödévenként négyszer megismétlődő 200-200 kor. korpótlék; továbbá az 1908:XXXVIII. t.-c. 17. §-a, illetve 22. §-a és 9. §-a értelmében megállapítandó lakáspénz, látogatási, távolsági és halottkémlési díj.

Törökbecse, 1909. évi február 22.

Dr. Csávós,
főszolgabíró.

206-3.2

441/1909. sz.

A csenei járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye csenei járásához tartozó Öregfalú és Aurélháza községekben lemondás folytán megüresedett községi **szülésznői állásokra** ezennel pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, hogy szülésznői oklevéllel és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket, annak megjelölése mellett, hogy fenti két szülésznői állás közül melyikre pályáznak, **f. évi márc. 15-ig** hivatalomnál annál is inkább nyújtásuk be, mert a később érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

I. Az öregfalusi községi szülésznő javadalmazása: 1. Évi fizetés 120 kor. 2. Látogatási díj nappal 40 fill., éjjel 60 fill. 3. Szüléseknél való közreműködésért 2 kor.
II. Az aurélházi községi szülésznő javadalmazása: 1. Évi fizetés 120 korona. 2. Látogatási díj 40 fillér. 3. Szüléseknél való közreműködéseknél 4 kor.

Megjegyzem, hogy mindkét szülésznő évi fizetése az 1908:XXXVIII. t.-c. 30. §. értelmében 180 kor.-ra fog felemeltetni.

Az öregfalusi szülésznői állásra pályázóktól a magyar nyelv mellett a román, az aurélházi szülésznői állásra pályázóktól pedig a magyar nyelv mellett a német nyelv bírása okvetlenül megkívántatik.

A választás határnapját később fogom kitűzni.

Csene, 1909. évi február 18.

Uzbasich,
főszolgabíró.

201-3.2

Kedden, márc. hó 2-án, este

a „Rózsa“ kávéházban

NAGY

TOMBOLA-ESTÉLY.

Kezdeté 10 órakor.

Ezután hetenként egyszer, minden kedden tombola-estély.

(27-x 25)